

Zondag 10^e zondag door het jaar

Thema: Bezeten. Door wie?

Lezingen: Genesis 3,9-15 en Marcus 3,20-35

10 juni 2018

Joost Koopmans

Als je niet aan de godsdienstige eisen van de toenmalige Joodse leiders kon beantwoorden, werd je door hen met minachting benaderd. Heel Jezus' optreden was een protest tegen deze wettische en levensvreemde religieuze houding. Vooral zieken en 'bezetenen' stonden in de kou. Ze werden aan hun lot overgelaten, ook in religieus opzicht. Dit klemde des te meer omdat gezondheid en ziekte als religieus werden beleefd. Gezond-zijn werd ervaren als een geschenk van God, de bron van alle leven. Ziekte is dan verstoring van dit geschenk: de levensbron trekt zich terug. Ziekte werd daarom beleefd als een bestraffing, een waarschuwing of een loutering van de kant van God. Kwam het door zonde ... schuld? "Waar heb ik dat aan verdiend?" Zeggen ook wij soms.. Dat kon niet iedereen geloven.

In het latere Jodendom worden de donkere kanten van het leven losgemaakt van God en verzelfstandigd in een satansgestalte die tegenover God staat. Ziekten worden dan toegeschreven aan de inwerking van kwade geesten. Daardoor wordt de betreffende zieke teruggeworpen op zichzelf, zowel maatschappelijk als religieus.

Het unieke van Jezus is dat hij deze gedragscode radicaal doorbreekt en contact maakt met zieken en bezetenen, zowel geestelijk als lichamelijk. Hij bevrijdt hen van mogelijke schuldgevoelens: "Jouw zonden zijn je vergeven"... of hij neemt afstand van het idee dat ziekte schuld veronderstelt. "Noch hij noch zijn ouders hebben misdaan", zegt hij bijvoorbeeld over de blinde.

Tégen de gewoonte in, neemt Jezus zieken, gehandicapten en bezetenen weer op in de gemeenschap: ze horen erbij. Een mens hoeft zich in tijden van ziekte niet verwijderd te voelen van de gemeenschap met God; Gods' geestkracht is sterker dan de zogenaamde inwerking van kwade geesten.

Deze stellingname riep conflicten op met familie en religieuze leiders. Jezus' moeder en zijn broers kunnen hem niet meer volgen. Ze ergeren zich aan hem - voelen zich opgelaten - en zijn het er met elkaar over eens dat hij van slag is. Ze willen hem weer in het huiselijk gareel brengen.

Jezus reageert afwijzend. Tegenover de wil van zijn familie zet hij de wil van God. Tegenover bloedverwantschap plaatst hij de verbondenheid van de mensen die elkaar geestelijk nabij zijn. Hij wijst zijn familie niet af,

maar nodigt ze uit toe te treden tot een verband wat breder is en dieper gaat dan dat van de familie.

Maar dan het conflict met de Schriftgeleerden. Het optreden van Jezus en de toeloop van het volk irriteerde hen. Het was een levende aanklacht van de manier waarop zij in Jeruzalem de Wet en de profeten uitlegden en in praktijk brachten. Jezus verweet hun een wettische benadering van de traditie, waardoor ze gewone mensen lasten oplegden die niet te dragen waren. Voor die gewone en vaak hulpbehoevende mensen neemt Jezus het op. Dan kruipt de slang – die duivelse vuile geest – in de Schriftgeleerden en verwijten ze Jezus dat hij mensen geneest dankzij satanische machten! Daarmee trappen ze hem op zijn ziel! Want hoe kun je de genezing van zieken en de bevrijding van kwade machten nu toeschrijven aan de kwade geest?

Hij voegt de Schriftgeleerden dan ook toe: "Alles kan een mens vergeven worden, maar jullie zal niet vergeven worden dat je je ogen sluit voor de bezielende kracht van God." Dat die geestkracht van God hém bezielde en mensen bevrijdde, dat konden die Schriftgeleerden niet hebben en daarom waren ze blind.

Kunnen wij het Evangelie van vandaag gebruiken als we te maken krijgen met conflicten in onze eigen familie, of in onze eigen kerk? Mattheus heeft dit verhaal ook opgenomen en daar zegt Jezus nog: "Als ik door de geest van God kwade geesten uitdrijf, dan is het Rijk van God onder jullie gekomen".

Dat is blijkbaar het criterium: waar iets zichtbaar wordt van de droom van het rijk Gods, daar is de kracht van God werkzaam, daar heb je met een goede geest te doen. Namelijk: dat ieder er mag zijn, tot zijn/haar recht komt, waar mensen elkaar uitnodigen tot leven! Wit en zwart, allochtoon en autochtoon, hetero en homo, katholiek, protestant, hoog- en laagkerkelijk.

Waar dat gebeurt, kunnen conflicten ontstaan tussen familieleden of kerkelijke instanties. Maar de echte Geest, de bezielende Geest van God zal het winnen, mettertijd!